

**VALSTS ARHĪVU SISTĒMAS
2008. GADA
PUBLISKAIS PĀRSKATS**

Rīga 2009

Satura rādītājs

1.Valsts arhīvu ģenerāldirekcijas un valsts arhīvu sistēmas iestāžu darbības vispārīgs raksturojums	3
2.Izstrādātie un pieņemtie normatīvie akti.....	4
3.Normatīvo aktu ievērošanas uzraudzība un kontrole.....	5
4.Darbības prioritātes un to īstenošana.....	6
4.1.Projekts <i>Raduraksti</i>	6
4.2.Nozares modernizācija un LPSR perioda dokumentu pieņemšana.....	6
4.3.Dokumentu digitalizācija.....	7
4.4.Vienotas valsts arhīvu informācijas sistēmas (VVAIS) ieviešana un uzturēšana.....	7
5.Rezultatīvo rādītāju izpilde.....	7
6.Galveno darbības rādītāju izpilde.....	8
6.1. Dokumentu saglabāšana.....	9
6.2. Valsts un pašvaldību institūciju uzraudzība dokumentu saglabāšanas, uzskaites un izmantošanas jautājumos.....	10
7.Pakalpojumi.....	10
7.1.Bezmaksas pakalpojumi.....	10
Apmeklētāju pieņemšana un konsultēšana.....	10
Arhīvu lasītavu pakalpojumi.....	11
7.2.Maksas pakalpojumi.....	12
Personu un institūciju pieprasījumu izpilde	12
Citi maksas pakalpojumi.....	13
8.Komunikācija un sabiedrības informēšana un izglītošana.....	14
8.1.Arhīvu publikācijas.....	15
9.Piešķirtā finansējuma izlietojums.....	15
10.Personāls.....	17
11.Sadarbība ar nevalstisko sektoru.....	20
12.Starptautiskā sadarbība.....	20
12.1.Piedalīšanās Eiropas Savienības projektos.....	20
12.2.Krievijas Federācijā esošā Latvijas dokumentārā mantojuma atgūšana.....	21
12.3.Dokumentu, kas saistīti ar Latviju un tās iedzīvotājiem, apzināšana un informācijas apmaiņa.....	21
12.4.Baltijas valstu arhīvu dienestu sadarbības projekti.....	21
13.Prioritātes nākamajam gadam, galvenie pasākumi.....	22

1. Valsts arhīvu ģenerāldirekcijas un valsts arhīvu sistēmas iestāžu darbības vispārīgs raksturojums

Valsts arhīvu ģenerāldirekcija ir kultūras ministra pārraudzībā esoša tiešās pārvaldes iestāde, kas īsteno valsts politiku arhīvu jomā, un augstākā iestāde valsts arhīviem un Centrālajai mikrofotokopēšanas un dokumentu restaurācijas laboratorijai.

Pārskata gadā Valsts arhīvu ģenerāldirekcija organizēja valsts arhīvu sistēmas iestāžu darbu saskaņā ar likumu *Par arhīviem, Valdības rīcības plānu, Kultūras ministrijas aktualizēto darbības stratēģiju 2007. – 2009. gadam* un citiem arhīvu jomai saistošiem normatīvajiem aktiem.

Ekonomiskā situācija un nepieciešamība taupīt valsts budžeta līdzekļus ietekmēja Valsts arhīvu ģenerāldirekcijas un sistēmas iestāžu darbu.

Izmaiņas normatīvajos aktos, kas saistītas ar uzņēmumu un institūciju maksātspēju, kā arī valsts un pašvaldību institūciju reorganizācijas uzsākšana prasīja no arhīvistiem papildu darbu un ieguldījumus, organizatoriski un praktiski nodrošinot bankrotējošo un reorganizēto institūciju dokumentu saglabāšanu.

Lai optimizētu funkcijas un nodrošinātu aģentūras *Kultūras informācijas sistēmas* un Valsts arhīvu ģenerāldirekcijas līguma par ERAF Nacionālās programmas projekta *Vienotā valsts arhīvu informācijas sistēma* izpildi, apvienojot speciālistus no Valsts arhīvu ģenerāldirekcijas, Latvijas Valsts vēstures arhīva (turpmāk LVVA) un Latvijas Valsts arhīva (turpmāk LVA), Valsts arhīvu ģenerāldirekcijā izveidota Valsts arhīvu informācijas sistēmu tehnisko resursu daļa, kas atbilstoši līgumam veica datorparka inventarizāciju, infrastruktūras pilnveidošanu, sadarbībā ar projekta izstrādātājiem nodrošināja migrēto datu pārbaudes.

Finanšu līdzekļu taupības nolūkā Valsts arhīvu ģenerāldirekcija atteicās no atsevišķas arhīva glabātavas nomas Saldū, dokumenti pārvesti uz Tukuma ZVA telpām. Glabātavu skaita samazināšana tiks turpināta arī 2009. gadā.

Valsts arhīvu ģenerāldirekcijas pakļautībā esošās valsts arhīvu sistēmas iestādes:

○ Latvijas Valsts vēstures arhīvs;	○ Jelgavas zonālais valsts arhīvs;
○ Latvijas Valsts arhīvs;	○ Liepājas zonālais valsts arhīvs;
○ Latvijas Valsts kinofotofonodokumentu arhīvs;	○ Rēzeknes zonālais valsts arhīvs;
	○ Siguldas zonālais valsts arhīvs;
○ Personāla dokumentu valsts arhīvs;	○ Tukuma zonālais valsts arhīvs;
○ Alūksnes zonālais valsts arhīvs;	○ Valmieras zonālais valsts arhīvs;
○ Cēsu zonālais valsts arhīvs;	○ Ventpils zonālais valsts arhīvs;
○ Daugavpils zonālais valsts arhīvs;	○ Centrālā mikrofotokopēšanas un dokumentu restaurācijas laboratorija.
○ Jēkabpils zonālais valsts arhīvs;	

2. Izstrādātie un pieņemtie normatīvie akti

Valsts arhīvu ģenerāldirekcija piedalījās likumprojekta par arhīviem izstrādē (izskatīts Saeimā 1. lasījumā 02.10.2008.), sagatavoja 7 atzinumus ar papildinājumiem un iebildumiem par Ministru kabinetā izskatāmo normatīvo aktu projektiem un piedalījās starpministriju sanāksmēs par tiesību aktu projektiem (Iekšlietu, Aizsardzības un Tieslietu ministrija).

Lai organizētu normatīvo aktu izpildi sagatavoja un izdeva 98 pārvaldes lēmumus valsts arhīvu pamatdarbības jautājumos.

Gatavojoties rajonu pašvaldību reorganizācijai, pilsētu, novadu, pagastu pašvaldību apvienošanai, sakarā ar administratīvi teritoriālo reformu un ar zemes reformas pabeigšanu pilsētās sagatavoti norādījumi valsts arhīviem un pašvaldībām:

-Par pilsētu zemes komisiju dokumentu sakārtošanu un aprakstīšanu (30.05.2008. Nr. 55);

-Par administratīvās lietvedības kārtošānu (08.09.2008. Nr. 72);

-Par dzīvojamo māju privatizācijas objektu privatizācijas dokumentu aprakstīšanas kārtību” (22.01.2008. Nr. 1 – 9/39);

-Par Arhīvu inspekcijas pārbaūžu jautājumiem pašvaldībās (05.02.2008. Nr. 1 – 9/61);

-Par normatīvo aktu un Valsts arhīvu ģenerāldirekcijas rīkojumu norādījumu izpildi administratīvi teritoriālās reformas laikā (23.09.2008. Nr. 1 – 9/341);

-Par uzdevumiem 30.05.2008. rīkojuma Nr. 55 izpildē (23.09.2008. Nr. 1 – 9/342);

- Par prasībām dokumentu saglabāšanā rajonu pašvaldībām (16.12.2008. Nr.1-9/449);

-Par grāmatvedības informācijas sistēmu un lietvedības reģistru arhivēšanu (02.06.2008. Nr.56);

- apstiprināti 22.01.2008. izstrādātie un saskaņotie *Ieteikumi par dzīvojamo māju privatizācijas objektu aprakstīšanu*, lai nodrošinātu minēto dokumentu uzskaiti un saglabāšanu;

- izstrādāts un saskaņots ar VZD lēmuma *Par zemes komisiju dokumentu uzskaites, saglabāšanas un turpmākās izmantošanas nodrošināšanas kārtība* projekts iesniegšanai Centrālajai zemes komisijai.

Valsts arhīvu ģenerāldirekcijas Metodiskā ekspertu komisija izskatīja un apstiprināja:

- Latvijas Republikas apgabaltiesas zemesgrāmatu nodaļu lietu paraugnomenklatūru;

- Valsts akciju sabiedrības *Ceļu satiksmes drošības direkcija* Rīgas un rajonu nodaļu lietu paraugsarakstu;
- Valsts zemes dienesta lietu nomenklatūru 2009. gadam;
- Valsts zemes dienesta funkciju īstenošanas arhīvu glabājamo vienību un to glabāšanas termiņu sarakstu;
- Izmaiņas Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras teritoriālās nodaļas lietu paraugnomenklatūrā;
- Zvērināta notāra lietu paraugnomenklatūru.

Sagatavots adaptēšanai standarts LVS ISO/ TS23081-2:2008 L *Informācija un dokumentācija. Dokumentu pārvaldības procesi. Dokumentu metadati. 2. daļa: Konceptuālie un ieviešanas jautājumi* un Centrālā mikrofotokopēšanas un dokumentu restaurācijas laboratorija (turpmāk CMDRL) izstrādāja *Ieteikumus papīra dokumentu fiziskā stāvokļa restaurēšanai*

3. Normatīvo aktu ievērošanas uzraudzība un kontrole

Saskaņā ar valdības lēmumiem par arhīvu izdevumu un amata vietu skaita samazināšanu Valsts arhīvu ģenerāldirekcija regulāri veica rezultatīvo un darbības rādītāju izpildes analīzi, valsts arhīvu darba plānu un pārskatu izvērtēšanu un korekciju. Prognozējot finanšu samazinājumu, izstrādāti valsts arhīvu plānošanas norādījumi 2009. gadam.

Sagatavota un organizēta valsts arhīvu sistēmas iestāžu darbinieku gada pārskata sanāksme. Aktuālie arhīvu pamatdarbības jautājumi apspriesti četrās Valsts arhīvu ģenerāldirekcijas un valsts arhīvu vadības sanāksmēs.

Organizētas un veiktas Jelgavas un Rēzeknes ZVA kompleksās pārbaudes un sagatavoti ieteikumi šo arhīvu darba pilnveidošanai.

Iekšējā audita daļa veica 11 auditus, sniegti 34 ieteikumi, no tiem pārskata gadā ieviesti 15 ieteikumi.

Lai nodrošinātu likuma *Par arhīviem* ievērošanu valsts un pašvaldību institūcijās Arhīvu inspekcija veica 682 institūciju arhīvu dokumentu uzkrāšanas, uzskaites, saglabāšanas un izmantošanas pārbaudes, 75 tematiskās pārbaudes, 27 doto norādījumu izpildes pārbaudes.

Sakarā ar administratīvi teritoriālo reformu īpaša uzmanība tika pievērsta pašvaldībām un bāriņtiesām, kurās veiktas 542 pārbaudes vai 77% no kopējā pārbauzu skaita.

Uzsākta administratīvā lietvedība 8 gadījumos, uzlikti 7 administratīvie sodi (3 brīdinājumi, 4 naudas sodi, kopā par Ls 310, –), vienā gadījumā izbeigta administratīvā lietvedība, sastādīti 11 atzinumi administratīvās lietvedības neuzsākšanas gadījumos. Nodrošināta informācijas iesniegšana Soda reģistram.

Uz Arhīvu inspekcijas pārbauzu analīzes pamata izstrādāti Valsts arhīvu ģenerāldirekcijas norādījumi valsts arhīviem par pašvaldību, to komisijās veidojošos informatīvi nozīmīgu dokumentu uzskaiti un aprakstīšanu, kā arī nosūtīti valsts arhīviem Arhīvu inspekcijas pārskati un institūcijās konstatēto trūkumu analīze.

4. Darbības prioritātes un to īstenošana

Valsts arhīvu sistēmas iestāžu darbības prioritātes noteiktas Rīcības plānā *Valsts kultūrpolitikas vadlīnijas 2006.-2015. gadam. Nacionāla valsts un Valdības rīcības plānā*.

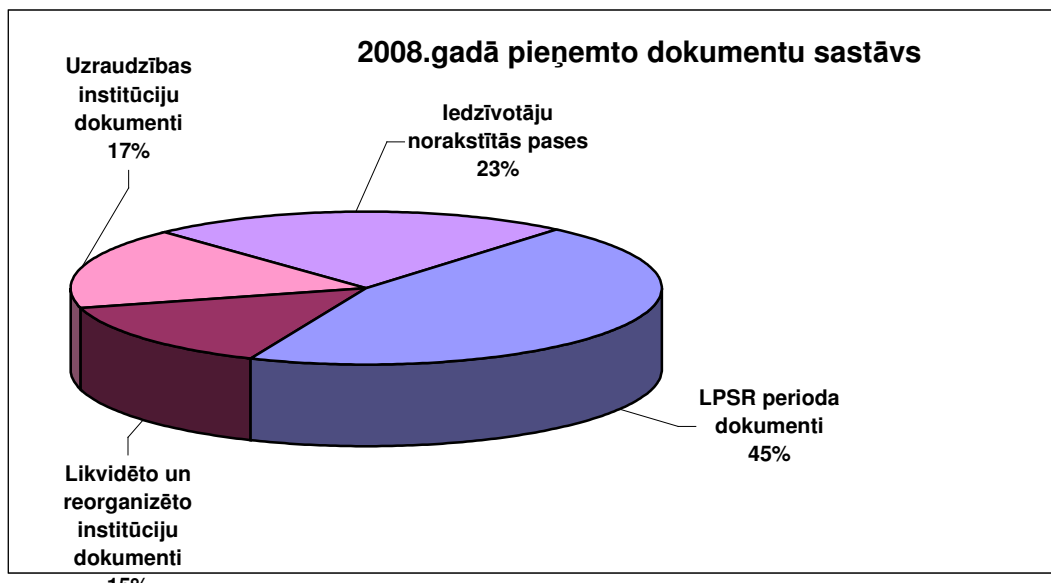
4.1. Projekts *Raduraksti*

Projekta *Raduraksti* īstenošanas rezultātā digitalizētas, mikrofilmētas un internetā pieejamas visu Latvijā tradicionālo konfesiju (ev. luterāņu, katoļu, pareizticīgo, rabinātu) baznīcu grāmatas, kas veido 3 692 600 failu. Romas katoļu draudžu dokumentiem sastādīts satura rādītājs, kas ļauj apkopot visu informāciju par atsevišķu draudzi un arhīva rīcībā esošajiem reģistra veidiem (dzimušo, laulāto, mirušo).

Ievietošanai internetā sagatavoti Latvijas apdzīvoto vietu nosaukumi latviešu un vācu valodā, izveidots pilns pareizticīgo draudžu saraksts ierakstu meklēšanas sistēmas nodrošināšanai. Interneta vietnē *Raduraksti* reģistrējušies 185,9 tūkst. apmeklētāji no 73 pasaules valstīm.

4.2. Nozares modernizācija un LPSR perioda dokumentu pieņemšana

2008. gadā turpinājās LPSR perioda dokumentu pieņemšana valsts arhīvos, pavisam tika pieņemts 441 tūkst. glab. vien., t.sk. 38 185 glab. vien. Iekšlietu ministrijas dokumentu.

Dokumentu saglabāšanai un pieejamībai izremontēta LVVA dokumentu glabātava 200 m² un aprīkota ar plauktiem 1200 lineāro metru apjomā. Personāla dokumentu valsts arhīvā (turpmāk PDVA) izveidota glabātava 452 m² ar plauktiem 2022 lineāro metru apjomā. Cēsu, Jelgavas, Tukuma, Ventspils ZVA glabātavas aprīkotas ar 3342 lineārajiem metriem plauktu.

Arhīvu glabātavām iepirkta kārba un lietu vāki, skapji pasu glabāšanai, dezinfekcijas līdzekļi, koka konstrukcijas apstrādātas ar pretuguns sastāvu.

Remontēta ūdens padeves sistēma LVVA un šuvotas ārējo sienu šuves Latvijas Valsts kinofotofonodokumentu arhīva (turpmāk LVKFFDA) ēkai. Veikta daļēja ugunsdrošības sistēmas renovācija LVA un jumta remonts PDVA. Ievērojot

derīguma termiņus, mainīti ugunsdzēsāmie aparāti, sagatavoti ziemai siltummezgli, iepirkts kurināmais, topogrāfisko karšu paliktņi u.c.

4.3. Dokumentu digitalizācija

2008. gadā CMDRL uzsāka jaunu darba veidu – lielformāta dokumentu mikrofilmēšanu un digitalizāciju, apgūstot jaunu aparatūru – hibrīdkameru Pro Serv.

Digitalizētas 8482 lielformāta lapas (20. gs. 30. gadu zemes robežplāni) un 800 260 mikrofilmu kadru (pabeigtas baznīcu grāmatas un uzsākti Viskrievijas tautas skaitīšanas materiāli).

LVKFFDA ar *TELECINE* digitalizēto filmu fonds papildināts ar 1217 glabāšanas vienībām. Digitalizētas 1920.–1997.gadā uzņemtās spēlfilmas un dokumentālās filmas, tematiski sižeti, Latvijas Valsts prezidentu fonda dokumenti. Veikta 2500 foto dokumentu un 350 skaņas dokumentu digitalizācija.

4.4. Vienotas valsts arhīvu informācijas sistēmas (VVAIS) ieviešana un uzturēšana

Projekts VVAIS ir ERAF Nacionālās programmas *Elektroniskās pārvaldes infrastruktūras bāzes attīstība un pilnveidošana* projekts. Projekta vadību nodrošina Valsts aģentūra *Kultūras informācijas sistēmas*, un sistēmu izstrādāja a/s *RIX Tehnologies*.

Pārskatā gadā valsts arhīvi uzsāka projekta 1. kārtas testēšanu. Sadarbībā ar VVAIS izstrādātājiem saskaņota esošo valsts arhīvu informācijas sistēmu datu migrācija, kas uzsākta otrajā pusgadā. Veikta sistēmas dokumentācijas (lietotāju instrukcijas) novērtēšana. Izstrādāti nepieciešamie klasifikatori, vēstuļu, formu paraugi un informācija par uzraudzības iestādēm. Sadarbībā ar valsts arhīviem noteiktas VVAIS lietotāju pieejas tiesības.

Valsts arhīvu sistēmas iestāžu darbinieki piedalījās Valsts aģentūras *Kultūras informācijas sistēmas* organizētajās mācībās.

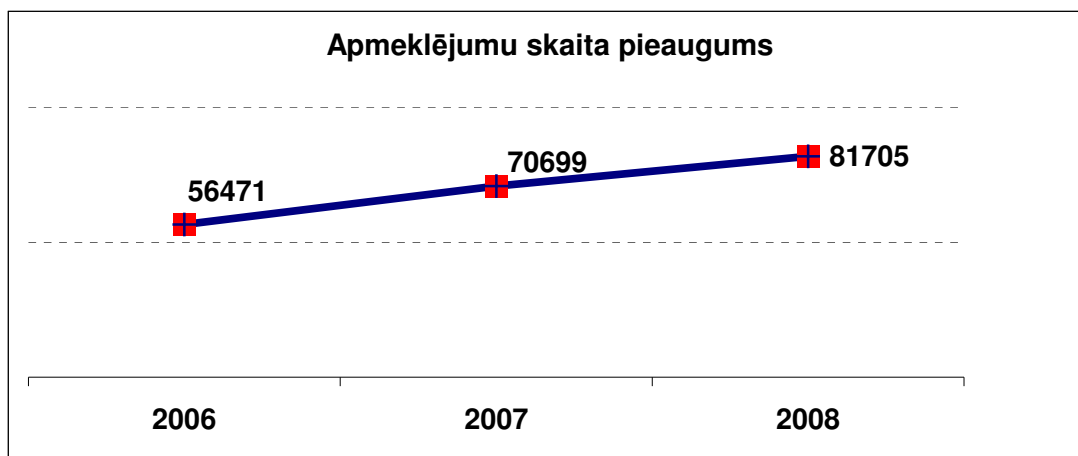
5. Rezultatīvo rādītāju izpilde

Saskaņā ar LR Ministru kabineta 2008. gada 17. decembra rīkojumu Nr. 808 *Par 2008. gada plānotajiem politikas un darbības rezultātiem un to rezultatīvajiem rādītājiem* valsts arhīvu sistēmas iestādēm noteikti rezultatīvie rādītāji, kas ir izpildīti.

Rādītāja nosaukums	Plānots	Izpilde
Apmeklējumi arhīvos (tūkst.)	69,7	81,7
Nodrošināta dokumentārā mantojuma saglabāšana valsts arhīvos (glabājamās vienības milj.)	18,2	18,6

Apmeklētāju skaita pieaugumu sekmēja valsts arhīvos organizētie un sagatavotie arhīvu un dokumentu popularizēšanas pasākumi, kas saskaņoti ar sabiedrības pieprasījumu un aktualitātēm. 2008. gadā tās bija Latvijas Republikas proklamēšanas 90. gadadiena un XXIV Vispārējie latviešu Dziesmu un XIV Deju svētki.

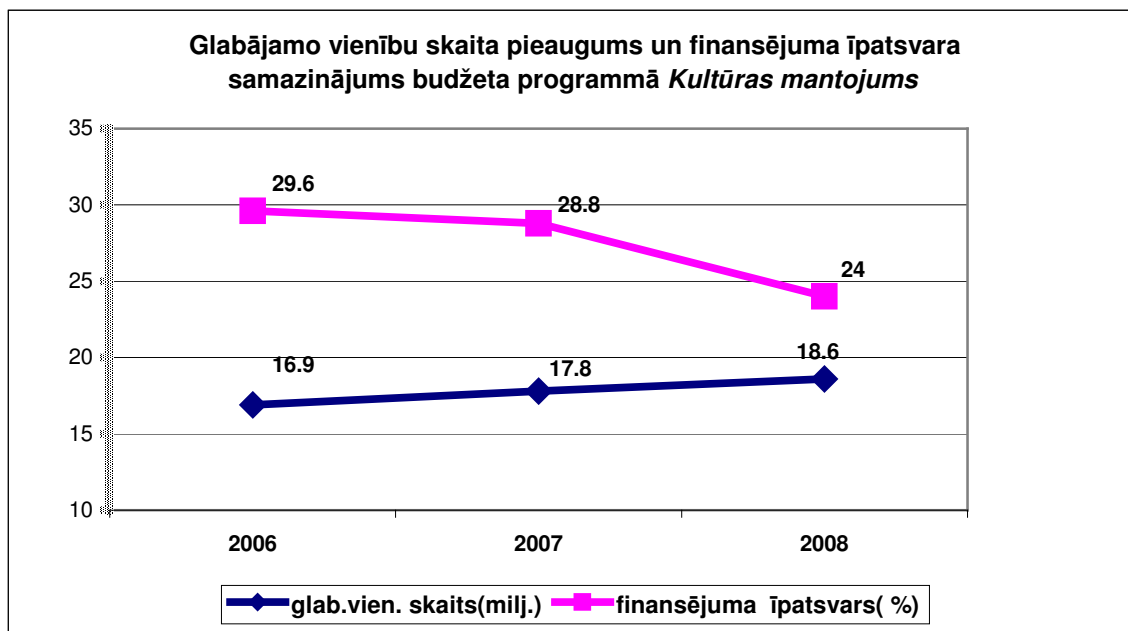
Valsts arhīvi sadarbojās ar mācību, kultūras iestādēm, pašvaldībām un sabiedriskajām organizācijām.

2008. gadā valsts arhīvos glabāšanā pieņemtas 897 tūkst. glab. vien. un uz 01.01.2009. valsts arhīvos glabājās 18 693 211 glab. vien.

Plānoto pieņemto glabājamo vienību skaita pārpilde izveidojusies pieņemot arhīvos norakstītās pases no Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes, izpildot 13.11.2007. Ministru kabineta noteikumus Nr. 775 *Pasu noteikumi*, kā arī nodrošinot Maksātnešpējas likuma 140. panta un Komerclikuma 239. panta izpildi.

Neskatoties uz normatīvo aktu noteiktajiem aktuālajiem uzdevumiem, valsts arhīviem finansējuma īpatsvars Kultūras ministrijas budžeta programmā *Kultūras mantojums* katru gadu samazinās.

6. Galveno darbības rādītāju izpilde

Ministru kabineta rīkojumā noteiktie rezultatīvie rādītāji neraksturo pilnībā arhīvu darbību, finanšu un personāla resursu izlietojumu. Ar ģenerāldirektora rīkojumu arhīviem bija noteikti galvenie darbības rādītāji, kas arī tika izpildīti.

Rādītāja nosaukums	Plānots	Izpilde
Izpildīti Latvijas un ārvalstu klientu pieprasījumi (izsniegto izziņu skaits tūkst.)	30	38,8
Izmantotājiem izsniegti dokumenti, mikroformas (glabājamo vienību skaits tūkst.)	590	657
Digitalizēti un mikrofilmēti dokumenti (kadru skaits tūkst.)	1120	1253
Pieņemti valsts arhīvos institūciju dokumenti (glabājamo vienību skaits tūkst.)	400	897
Nodrošināta valsts un pašvaldību iestāžu un citu institūciju uzraudzība informācijas saglabāšanā, uzskaitē, izmantošanā (institūciju skaits)	4600	4835

6.1. Dokumentu saglabāšana

Pārskata gadā 33% no kopējā valsts arhīvu darbinieku skaita nodarbojās ar dokumentu saglabāšanu un 50 % no piešķirtā finansējuma tika izlietoti dokumentu saglabāšanas apstākļu uzlabošanai.

Nacionālā arhīva fonda dokumenti izvietoti glabātavās, kas atrodas 26 arhīvu vajadzībām piemērotās ēkās un divās arhīvu ēkās, kas celtas arhīvu vajadzībām 20 gadsimta trīsdesmitajos un septiņdesmitajos gados.

Saskaņā ar normatīvajiem aktiem valsts arhīvos pieņemti divas reizes lielāki dokumentu apjomi nekā plānots, kas, neskatoties uz jaunu glabātavu izveidošanu, radīja valsts arhīvu kopējo glabātavu brīvo platību strauju samazināšanos par 1287 m², jeb 3,5 %. Vidējais glabātavu noslogojums uz 01.01.2009. bija 89%, LVVA - 183%.

Lai nodrošinātu valsts arhīvos glabājamo dokumentu saglabāšanu, pārskata gadā īstenoti tradicionālie dokumentu glabātavu un dokumentu uzturēšanas pasākumi. Veikta dokumentu esības un fiziskā stāvokļa pārbaude 333 665 glab. vien., iekartonētas 572 020 glab. vien. un atputekļotas 808 662 lietas.

Turpināta sevišķi vērtīgo, unikālo dokumentu apzināšana, rezultātā atlasītas 23 584 glab. vien.

Centrālā mikrofotokopēšanas un dokumentu restaurācijas laboratorija veica 14 104 dokumentu lapu, 93 m² karšu, 30 grafiku, 39 vaska zīmogu un 38 ādas iesējumu un pergamentu restaurāciju.

Turpināta valsts arhīvu dokumentu nodrošinājuma un izmantošanas fonda veidošana, mikrofilmēti 266 794 kadri, izgatavoti 607 622 mikrofilmu pozitīva kadru, kas nodrošina dokumentu oriģinālu saglabāšanu. LVVA klientiem lasītavās izsniegtas 13 984 glab. vien. mikroformās.

Pārskata gadā liela uzmanība pievērsta dokumentu restaurācijas darba kvalitātei, pielietojot jaunākās metodes, izmantoti kvalitatīvāki materiāli, pilnveidota veikto darbu dokumentēšana un fotofiksācija. Dokumentu restaurācijas pieredzes apkopošanai uzsākta Rokasgrāmatas izveide.

Jelgavas un Rēzeknes ZVA veiktas arhīvvides kvalitātes pārbaudes un sagatavoti atzinumi par glabātavu vides kvalitāti. Diemžēl sakarā ar finansējuma

straujo samazinājumu nav iespējams veikt speciālus pasākumus vides kvalitātes uzlabošanai.

6.2. Valsts un pašvaldību institūciju uzraudzība dokumentu saglabāšanas, uzskaites un izmantošanas jautājumos

Lai nodrošinātu dokumentu ar arhīvisku vērtību uzkrāšanu, valsts arhīvi uzraudzīja 4835 valsts un pašvaldību institūcijas.

Pārskata gadā galvenā uzmanība pievērsta pašvaldību dokumentu sakārtošanai sakarā ar administratīvi teritoriālo reformu. Metodiskā un praktiskā palīdzība sniegta 1442 institūcijām un konsultēti 7653 klienti darbā ar dokumentiem. Sagatavoti un organizēti 34 semināri valsts un pašvaldību institūcijām.

Valsts arhīvi saskaņoja 1928 institūciju lietu nomenklatūras un dokumentu klasifikācijas shēmas. Metodisko komisiju sēdēs apstiprināts 3021 lietu apraksts ar 424 414 glab. vien. un 1972 institūciju akti par dokumentu atlasi iznīcināšanai ar 20 028 918 glab. vien.

Veikta 169 institūciju informācijas sistēmu izvērtēšana un noslēgti 8 līgumi par elektronisko dokumentu nodošanu LVKFFDA glabāšanā.

7. Pakalpojumi

Valsts arhīvu sistēmas iestāžu pakalpojumi nodrošina dokumentu informācijas pieejamību sabiedrībai un klienta vajadzībām likumīgo interešu un pamattiesību aizsardzībā.

Informācija par valsts arhīvu sistēmas iestāžu pakalpojumiem, organizētajiem pasākumiem un aktualitātēm ir pieejama:

- arhīvu sistēmas mājaslapā www.arhivi.gov.lv,

- valsts arhīvu sistēmas iestāžu informatīvajos bukletos, kas atrodas apmeklētājiem pieejamās vietās;

- Valsts tiešās pārvaldes iestāžu datubāzē, Kultūras ministrijas Latvijas digitālās kultūrkartes datubāzē,

- četros uzziņu katalogos un datubāzēs.

Sagatavota informācija ievietošanai Vienotajā valsts un pašvaldību iestāžu sniegto pakalpojumu katalogā.

7.1. Bezmaksas pakalpojumi

Apmeklētāju pieņemšana un konsultēšana

Kopumā arhīvos klātienē saņēma konsultācijas un piedalījās arhīvu rīkotos pasākumos 81 705 apmeklētāji, tai skaitā:

54765 klienti, kas saņēma arhīva uzziņas par arhīvos uzkrātajiem dokumentiem, pakalpojumiem, pieprasīja arhīva izziņas.

Normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos personām un institūcijām izsniegtas 5571 bezmaksas izziņa (14% no kopskaita). To skaits ir pieaudzis salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu par 17%.

19 287 interesenti, kas apmeklēja 232 arhīvu rīkotās dokumentu izstādes, ekskursijas, lekcijas, citus pasākumus.

7653 valsts un pašvaldību iestāžu darbinieki, kas saņēma konsultācijas dokumentu saglabāšanas, uzskaites un izmantošanas jautājumos un piedalījās 34 arhīvu rīkotajos semināros.

Arhīvu sistēmas mājaslapu apmeklējuši 130 630 interesenti. Sniegtas galvenokārt informatīvas 964 atbildes (par 64% vairāk nekā iepriekšējā gadā) uz mājaslapas tiešsaites vietnē elektroniski saņemtiem pieprasījumiem.

Neskatoties uz pieejamo informāciju, klienti aktīvi izmantojuši arī konsultācijas pa valsts arhīvu sistēmas iestāžu uzziņu tālruniem.

Pakalpojuma kvalitāti sekmēja *Iesniegumu likuma* normu ieviešana, visās valsts arhīvu sistēmas iestādēs paplašinot apmeklētāju pieņemšanas laiku par vienu stundu pirms un pēc parastā darba laika divās darba dienās, nosakot klientu pieņemšanas kārtību pie vadītāja.

Arhīvu lasītavu pakalpojumi

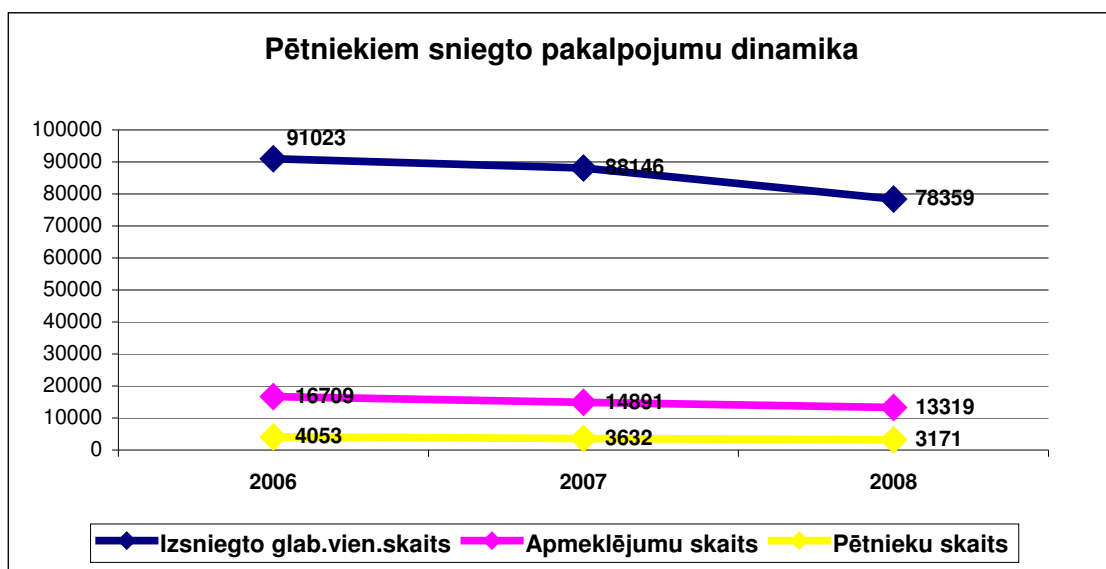
Valsts arhīvu lasītavās ir aprīkotas 180 pētnieku darba vietas. Ikvienam pētniekam bez maksas ir pieejamas speciālistu konsultācijas, piedāvāta izpētei arhīva dokumentu uzziņu sistēma un paši dokumenti vai to kopijas.

Aizvadītajā gadā arhīvu lasītavās dokumentu izpēti veica 3118 pētnieki, kas apmeklēja tās un saņēma pakalpojumus 13 319 reizes. 6% apmeklētāju ir bijuši pētnieki no ārvalstīm – ASV, Francijas, Krievijas Lietuvas, Somijas, Vācijas, Zviedrijas.

Pētnieki izmantojuši 78 359 glab. vien. un 6967 mikroformas. Sakarā ar plašas ģenealoģiskās informācijas pieejamību un attālinātas izmantošanas iespējām interneta vietnē *Raduraksti*, salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu par 13% samazinājies pētnieku skaits un par 12 % izmantoto dokumentu skaits

Pakalpojuma kvalitāti uzlaboja tas, ka VVAIS projekta ietvaros lasītavas tika aprīkotas ar datoriem, lai būtu pieejams Centrālais fondu reģistrs, citas tematiskās datubāzes, atsevišķu dokumentu digitālās kopijas. LVVA un LVA lasītavas ir aprīkotas ar dokumentu mikrofišu un mikrofilmu lasāmajiem aparātiem, kurus izmanto dokumentu kopiju lasīšanai, līdz ar to aizsargājot dokumentu oriģinālus.

Dokumentu piegāde lasītavās tiek nodrošināta stundas laikā, izņemot LVVA, kur lietu sagatavošanai izmantošanai atsevišķos gadījumos nepieciešamas vairākas dienas, jo jāveic lietu lapu numurēšana.

Valsts arhīvu speciālā bibliotēkā reģistrēti 106 lasītāji, kuri bibliotēku apmeklēja 851 reizi. Kopumā sniegtas 215 tematiskās, bibliogrāfiskās un faktogrāfiskās uzzīņas gan uz vietas bibliotēkas lasītavā, gan pa tālruni, un izsniegti 2237 izdevumi.

Bibliotēka sniedz pakalpojumus bez maksas, izņemot dokumentu kopiju izgatavošanu.

7.2. Maksas pakalpojumi

Maksas pakalpojumu sniegšanas kārtība noteikta 15.05.2007. MK noteikumos Nr.320 *Noteikumi par valsts arhīvu sistēmas iestāžu sniegto maksas pakalpojumu cenrādi.*

Personu un institūciju pieprasījumu izpilde

Valsts arhīvos uz personu un institūciju pieprasījumiem kopumā sagatavotas 38 801 arhīva izziņas, izraksti un kopijas, kas ir par 1,5% vairāk nekā iepriekšējā gadā. To sekmēja izziņu par īpašumtiesībām nepieciešamība, lai valstī notiekošo

reformu noslēguma posmā nodrošinātu likumu par zemes reformas pabeigšanu lauku apvidos un pilsētās, par valsts un pašvaldību īpašumu privatizācijas sertifikātu izmantošanas pabeigšanu un valsts un pašvaldību zemes īpašumtiesībām un to nostiprināšanu zemesgrāmatā u. c. pieprasījumu izpilde.

Starp izziņu saņēmējiem bija valsts akciju sabiedrības *Latvijas dzelzceļš*, *Latvijas valsts meži*, *Latvijas valsts ceļi*, *Valsts nekustamie īpašumi*, Rīgas un citu pilsētu pašvaldības. Nemainīgi saglabājās pieprasījumu tematika par darba stāžu un dienesta laiku, atalgojumu, mācībām, represijām, biogrāfiskiem datiem u. c..

Izsniegta 937 tematiskās izziņas, tai skaitā 212 (23%) ģenealoģiskās izziņas. 3899 izziņas (10% no kopskaita) sagatavotas uz pieprasījumiem, kas saņemti tieši no ārvalstu iedzīvotājiem un institūcijām vai ar Ārlietu ministrijas Konsulārā dienesta starpniecību.

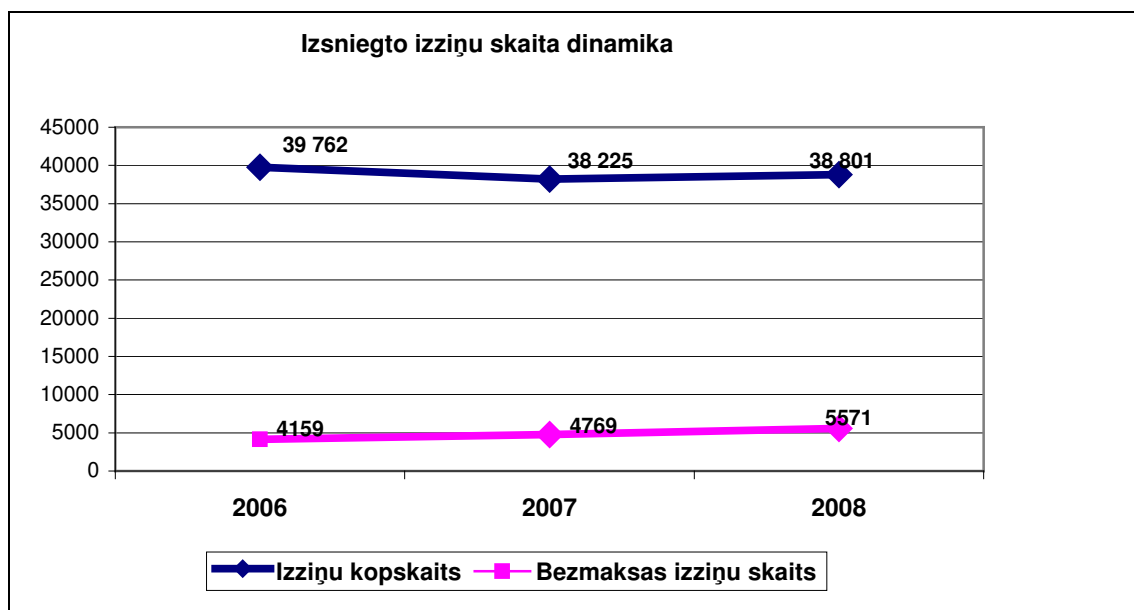
No sagatavoto izziņu kopskaita 2830 (7%) bija ar negatīvu rezultātu, galvenokārt tāpēc, ka valsts arhīvos nav nodoti un saglabājušies padomju perioda iestāžu personāla dokumenti vai arī personu rīcībā nav pietiekošu datu informācijas meklēšanai arhīvos. Iedzīvotāju zemās maksātspējas dēļ uz 01.01.2009. arhīvos palika neizņemtas un neapmaksātas līdz 9% izziņu.

Kā maksas pakalpojums pētniekiem izgatavotas 19 859 dokumentu (uz papīra pamata, foto, skaņas un audiovizuālo) kopijas, kā arī LVKFFDA izsniedza audiovizuālos dokumentus demonstrēšanai ārpus arhīva un noskatīšanos, izmantojot arhīva tehnisko aprīkojumu.

Pakalpojuma kvalitāti kopumā nodrošināja Ģenerāldirekcijā izstrādāto vienoto metodisko norādījumu ievērošana, aizvadītajā gadā izdotie 5 iekšējie normatīvie akti šajos jautājumos un sistemātiska sagatavoto arhīva izziņu kvalitātes kontrole. No mājaslapas bija iespējama arhīvu pieprasījumu veidlapu lejuplāde.

Atbilstoši MK noteikumiem pieprasījumu izpildes termiņi nepārsniedza 30 dienas. Pēc klientu pieprasījuma izdotas izziņas arī īsākā termiņā, izmaksu aprēķinos piemērojot noteiktos koeficientus.

Aizvadītajā gadā Ģenerāldirekcijā izskatītie 6 personu iesniegumi tikai daļēji bija pamatoti un galvenokārt apstiprināja arhīvu speciālistu nepietiekamo komunikāciju ar klientu tā problēmu risināšanā.

Citi maksas pakalpojumi

Pārskata gadā turpināta valsts un pašvaldību institūciju dokumentu sagatavošana nodošanai valsts arhīvos jeb to sakārtošana uz līgumsaistībām, kā arī dokumentu pieņemšana no maksātnespējas procesu pabeigušu privāto tiesību subjektiem, izpildot Komerclikuma un Maksātnespējas likuma normas. Valsts arhīvi noslēdza līgumus ar 453 institūcijām un apstrādāja 63 768 glab. vien.

CMDRL speciālisti, līdztekus pamatuzdevumiem valsts arhīvu dokumentu saglabāšanas nodrošināšanā, sniedza arī maksas pakalpojumus citām institūcijām un personām:

- sniegtas 8 konsultācijas un rekomendācijas dokumentu saglabāšanas jautājumos institūcijām un vairākas vides kvalitātes testēšanas muzejiem, bibliotēkām;

- veikta dokumentu kopiju izgatavošana (kopēšana, digitalizācija, mikrofilmēšana, fotografēšana) lasītājiem – kopā 4999 dokumentu kopijas, nepieciešamības gadījumā pirms tam veicot arī dokumentu restaurāciju vai konservāciju.

8. Komunikācija un sabiedrības informēšana un izglītošana

Dažādu sabiedrības grupu informēšana, arhīvu un dokumentu popularizācija ir viens no valsts arhīvu sistēmas iestāžu darba virzieniem ar mērķi veicināt arhīvu atvērtību un pieejamību plašam sabiedrības lokam. Valsts arhīvu organizētie pasākumi sabiedrībai parasti ir saistīti ar nozīmīgām gadadienām valsts vēsturē un aktualitātēm.

Sakarā ar Latvijas Republikas deviņdesmitgadi Ģenerāldirekcija organizēja digitālas izstādes *Arhīva dokumentu publikācija veltīta Latvijas Republikas dibināšanas 90. gadadienai* izveidošanu, interesentu uzmanībai piedāvājot 15 nozīmīgus ar Latvijas vēsturi saistītus dokumentus par periodu no neatkarīgas Latvijas valsts proklamēšanas 1918.gadā līdz mūsdienām.

Valsts arhīvu mājaslapā izsludināts konkurss Latvijas skolēniem *Pārbaudi savas zināšanas Latvijas vēsturē*.

No 10. līdz 14. novembrim valsts arhīvos organizētas atvērto durvju dienas, kuru ietvaros arhīvi prezentēja sevišķi vērtīgos un unikālos dokumentus, rīkoja izglītojošos pasākumus – lekcijas, ekskursijas, diskusijas un nodarbības par Latvijas vēstures tēmām, sevišķu uzmanību pievēršot Latvijas Republikas gadadienai.

Sniegtas intervijas par arhīvu dokumentiem un īstenotajiem projektiem Latvijas Radio, Radio SWH, LVT1, LNT.

Organizētas un sagatavoti 185 izglītojošie pasākumi, t.sk. izstādes, pasākumi skolēniem projektu nedēļas ietvaros, nodrošināta skolēnu zinātniski pētniecisko darbu izstrāde, skolēnu prakses, ko apmeklēja 19 106 skolēni un jaunieši.

CMDRL sadarbībā ar Latvijas Akadēmisko bibliotēku sagatavoja un organizēja lekciju ciklu bibliotēku, arhīvu un muzeju speciālistiem *Preventīvā konservācija – 21. gs. prioritāte krājuma saglabāšanas darbā*, ko noklausījās vairāk nekā simts dalībnieku.

Sagatavotas 54 izstādes, tajā skaitā 6 digitālās izstādes, kuras apmeklēja 48 700 interesenti, arī eksponētās ārpus arhīviem: LR Saeimā (LVKFFDA), LR Ārlietu ministrijā (LVVA), Čehijā (Čehijas Zinātņu akadēmijā) un Krievijā Homutovas apgabala muzejā (LVA), Kara muzejā (LVA).

Arhīvu pārstāvji piedalījušies 11 radiatorājumos, 2 televīzijas raidījumos un sagatavojuši 65 arhīvu dokumentu publikācijas un rakstus par arhīvu darbības aktualitātēm.

Izdoti žurnāla *Latvijas Arhīvi* četri numuri, rakstu formāts saskaņots ar starptautiskiem standartiem. Žurnāls piedāvā zinātniskus pētījumus par Latvijas vēstures un kultūrvēstures tēmām, arhīvu dokumentu publikācijas, kā arī plašu informāciju par arhīvu darbu.

Pārskata gadā palielinājies žurnāla lasītāju un lietotāju skaits sakarā ar papildus informāciju, kas pieejama žurnāla mājaslapā un datubāzē.

8.1. Arhīvu publikācijas

Valsts arhīvi 2008. gadā sagatavoja un izdeva sešus dokumentu krājumus un sagatavoja 65 publikācijas.

Sērijā *Vēstures Avoti* 2008. gada janvārī LVVA un žurnāla *Latvijas Arhīvi* redakcija sagatavoja un izdeva *Dāvīda Grintāla atmiņas par Krišjāni Valdemāru*.

LVA sagatavoja un izdeva brošūru *Latvijas iedzīvotāju otrā masveida deportācija. 1949. gada 25. marts* latviešu un angļu valodā.

LVA sagatavoja dokumentu krājumu *Latviešu represēšana 1937. – 1938. gadā* un Izstādes katalogu *Prāgas pavasara un Hartas 77 atskaņas Latvijā/Baltijā* latviešu un angļu valodā.

LVVA pabeidza avotu izdevuma *Starp demokrātiju un autoritārismu. (1934. gada 15. maija valsts apvērsums Latvijā)* manuskripta sagatavošanu.

LVVA uzsāka gatavot publicēšanai Jelgavā dzīvojošā gleznotāja Frīdriha Jūliusa Dēringa atmiņu krājumu *Was ich nicht gern vergessen möchte oder Erinnerungen aus meinem Leben (Ko negribētu aizmirst vai atmiņas no manas dzīves)*. To plānots publicēt žurnāla *Latvijas Arhīvi* sērijā *Vēstures Avoti*.

LVVA pārskata periodā pabeidza *Moscowitica Ruthenica* dokumentu kompleksa pirmā izdevuma *Smolenskas- Rīgas akti Latvijas Valsts vēstures arhīvā* manuskripta rediģēšanu.

LVA uzsāka darbu pie dokumentu krājuma *Nevardarbīgā pretošanās Latvijā: Latvijas ceļš uz neatkarību (1944 – 1991)* sagatavošanas.

2008. gadā LVVA sagatavoja un izdeva žurnāla *Latvijas Arhīvi* 4 numurus.

Žurnāla redakcija 2008. gadā veidoja 3 tematiskos numurus: 2. numura dominējošā tēma – Latviešu Dziesmu svētku vēsture un tradīcija; 3. numura tēma - Latvijas Republikas (1918-1940) vēstures neviennozīmīgi vērtējamie aspekti (demokrātija un autoritārisms); 4. numurā publicēti pētījumi par Latvijas sociālo, saimniecisko un politisko modernizāciju 19. un 20. gadsimtā.

9. Piešķirtā finansējuma izlietojums

2008.gadā nozīmīgākā resursu daļa tika saņemta un arī izlietota atbilstoši paredzētajiem mērķiem un uzdevumiem programmā *Kultūras mantojums* (latos).

Nr.p.k.	Finanšu līdzekļi	Iepriekšējā gadā (2007.g.faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	6 769 430	7 478 660	7 536 548
1.1.	Dotācijas	6 060 767	6 637 660	6 637 660
1.2.	Maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	708 663	841 000	898 888
1.3.	Ārvalstu finanšu palīdzība	0	0	0
2.	Izdevumi (kopā)	6 773 684	7 478 660	7 477 688
2.1.	Uzturēšanas izdevumi (kopā)	6 611 189	7 435 350	7 434 379
2.1.1.	Subsīdijas un dotācijas, tai skaitā iemaksas starptautiskajās organizācijās	0	0	0
2.1.2.	Pārējie uzturēšanas izdevumi	6 611 189	7 435 350	7 434 379
2.2.	Izdevumi kapitālieguldījumiem	162 495	43 310	43 309

Kopš 2006. gada, tātad jau otro gadu, valsts arhīvu sistēmai nav savas budžeta programmas (apakšprogrammas) un līdz ar to dotāciju īpatsvars no kopējās programmas katru gadu tiek samazināts.

Valsts arhīvu sistēmas iestāžu finansējumu budžeta programmā *Kultūras mantojums* veido divi ieņēmumu avoti:

-valsts dotācijas no vispārējiem ieņēmumiem,

-maksas pakalpojumi jeb pašu ieņēmumi.

2008. gadā maksas pakalpojumi iekasēti 107 % apjomā un ieņēmumi bija par Ls 57 888 lielāki nekā plānots. Grozījumos likumā *Par valsts budžetu 2008. gadam* arhīvu sistēmai ir samazinātas dotācijas no vispārējiem ieņēmumiem par Ls 18 396 (atalgojumam un atlīdzībai), un no 2008. gada 1. augusta likvidētas 8 amata vienības.

Pašu ieņēmumu apjoms budžeta likuma grozījumos tika palielināts par Ls 139 000, rezultātā pašu ieņēmumu īpatsvars arhīvu resursos ir sasniedzis 11%,- kopējie resursi ir pieauguši par 1.6% Taču vairāk pieaug pašu ieņēmumi, jo vairāk samazinās arhīvu dotāciju no vispārējiem ieņēmumiem īpatsvars programmā *Kultūras mantojums*, lai gan glabājamo vienību skaits 3 gadu laikā no 2006. gada līdz 2008. gadam pieaudzis par 1.7 miljoniem. Bet programmas *Kultūras mantojums* dotāciju īpatnējais svars Kultūras ministrijā budžetā ir pieaudzis no 20,8% 2006. gadā līdz 24,7% 2008. gadā.

Esošā finansējuma ietvaros 100% ir realizētas visas arhīvu sistēmas iestādēm akceptētās budžeta prioritātes. (prioritāte *Raduraksti* Ls 75 576, prioritāte *Nozares modernizācija un arhīva dokumentu pieņemšana* Ls 300 125 un prioritāte *TELECINE* Ls 10 227).

Programmā 22.00.00 apakšprogrammā 22.01.00 *Valsts kultūrkapitāla fonds* Valsts arhīvu sistēmas iestādēm piešķirts finansējums Ls 6250 apjomā sekojošiem projektiem:

1. LVA Ls 2450 . No piešķirtās summas Ls 450 izlietoti ceļojošo izstāžu stendu iegādei, bet Ls 2000 nodrošinājuši gleznotāju Jāņa Liepiņa un Veronikas Janelšinas izstādes ekspozīcijas noformējumu.

2. LVKFFDA piešķirti un izlietoti Ls 1000, nodrošinot Mikolas Gņisjuka fotoarhīva pieņemšanu valsts glabāšanā, t.i., 4244 glabājamās vienības (pozitīvā kopija, digitālā kopija un anotācija).

3. LVVA piešķirtie Ls 2800 izlietoti divu projektu realizēšanai: 1) Avotu izdevumam *Starp demokrātiju un autoritārismu.(1934. gada 15. maija valsts apvērsums Latvijā)* izmantoti 1300 lati; 2) žurnāla *Latvijas Arhīvi* 3. un 4. numura izdošanai izlietoti 1500 lati.

Apakšprogrammas 22.02.00 *Kultūras pasākumi, sadarbības līgumi un programmas* piešķirts finansējums 4000 latu, tai skaitā:

1. Valsts arhīvu ģenerāldirekcijai Ls 3000, kas izmantoti, lai realizētu 2008. gada 12.jūnija līguma ar Krievijas Valsts kinofotodokumentu arhīvu (Krasnogorskas pils.) nosacījumus par filmas *Padomju Latvijas dziesmu svētki* (1948.g. 28 min.) kopiju izgatavošanu Betacam digital un DVCAM formātā.

2. LVKFFDA piešķirtās subsīdijas Ls 1000 izlietotas pilnā apjomā starptautiskā arhīvu foruma *Saglabāt sudrabā* programmas nodrošināšanai.

Kopā citās apakšprogrammās arhīviem piešķirtais finansējums ir Ls 10 250, tas ir 2,15 reizes mazāk nekā 2007. gadā (Ls 22 038) un ir 0,1% no kopējiem plānotiem 2008. gada arhīvu sistēmas resursiem.

10. Personāls

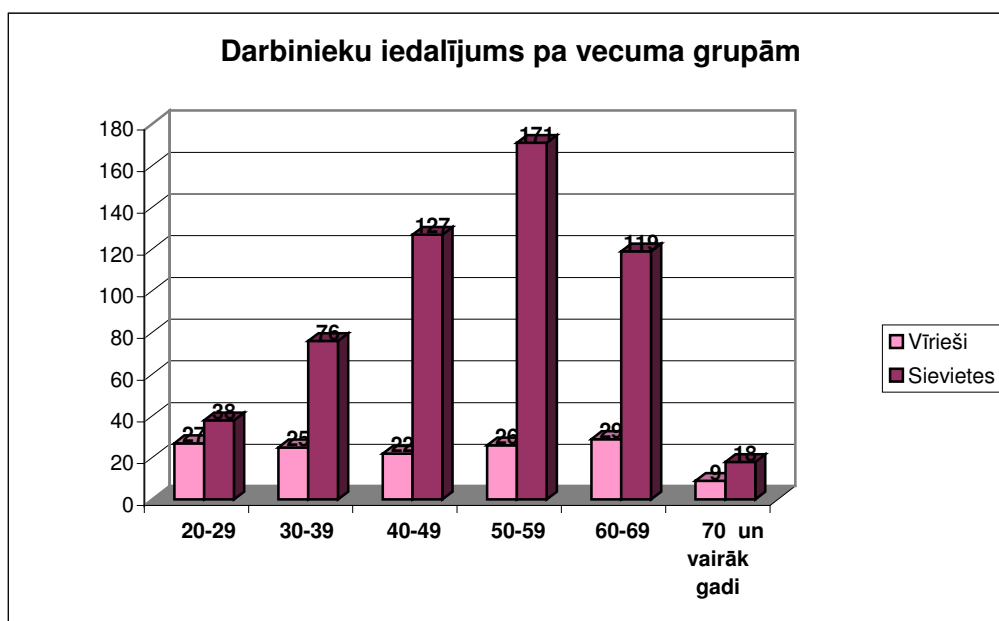
Valsts arhīvu sistēmas iestādēs uz 01.01.2008. bija 697 amata vietas, 2008. gada 2. pusgadā saskaņā ar normatīvajiem aktiem uzsākta amata vietu skaita

samazināšana un uz 01.01.2009. valsts arhīvos bija 647 amata vietas. Pārskata gadā vidējais faktiskais strādājošo skaits bija 687.

Pārskata gadā viens no galvenajiem uzdevumiem bija valsts arhīvu funkciju un darba uzdevumu izvērtēšana, kā arī ierēdņu, darbinieku darbības un tās rezultātu novērtēšana, lai nodrošinātu kvalificētu pakalpojumu sniegšanu sakarā ar darbinieku skaita samazināšanu.

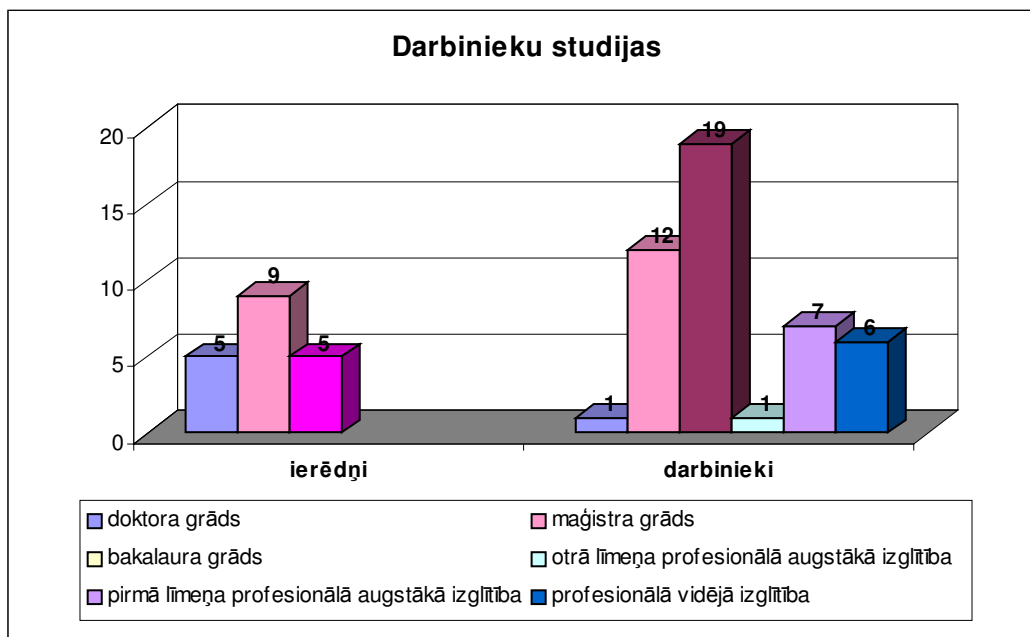
2008.gada pieņemto darbinieku skaits bija 67, atbrīvoto darbinieku skaits 80.

Valsts arhīvu iestādēs strādājošo sieviešu un vīriešu īpatsvars salīdzinājumā ar 2007.gadu, palicis gandrīz nemainīgs. Vīriešu skaits 2008.gadā bija 138, kas sastāda 20% no kopējā darbinieku skaita (2007. – 21%). Visvairāk strādājošo ir vecuma grupā no 50 līdz 59 gadiem.

Pamats administratīvās kapacitātes nodrošināšanā valsts arhīvu iestādēs ir tas, ka 96% ierēdņu un 26% darbinieku ir augstākā izglītība. Ņemot vērā, ka iegūtā izglītība ir viens no profesionalitātes kritērijiem, 19 ierēdņi (8%) pašreiz studē un 46 darbinieki (22%) turpina iegūt augstāko izglītību.

Par orientāciju uz pašattīstību liecina arī maģistrantu skaits. Maģistra grādu ir ieguvuši 30 ierēdņi (turpina studijas 9), 14 darbinieki (turpina studijas 12). Doktora grādu ir ieguvuši 3 ierēdņi (turpina studijas 5) un 2 darbinieki (turpina studijas 1).

Personāla politika valsts arhīvu sistēmas iestādēs paredz paaugstināt darbinieku izglītības līmeni un profesionālo kvalifikāciju, sniedzot atbalstu studējošiem, kuri apgūst darbam nepieciešamās zināšanas.

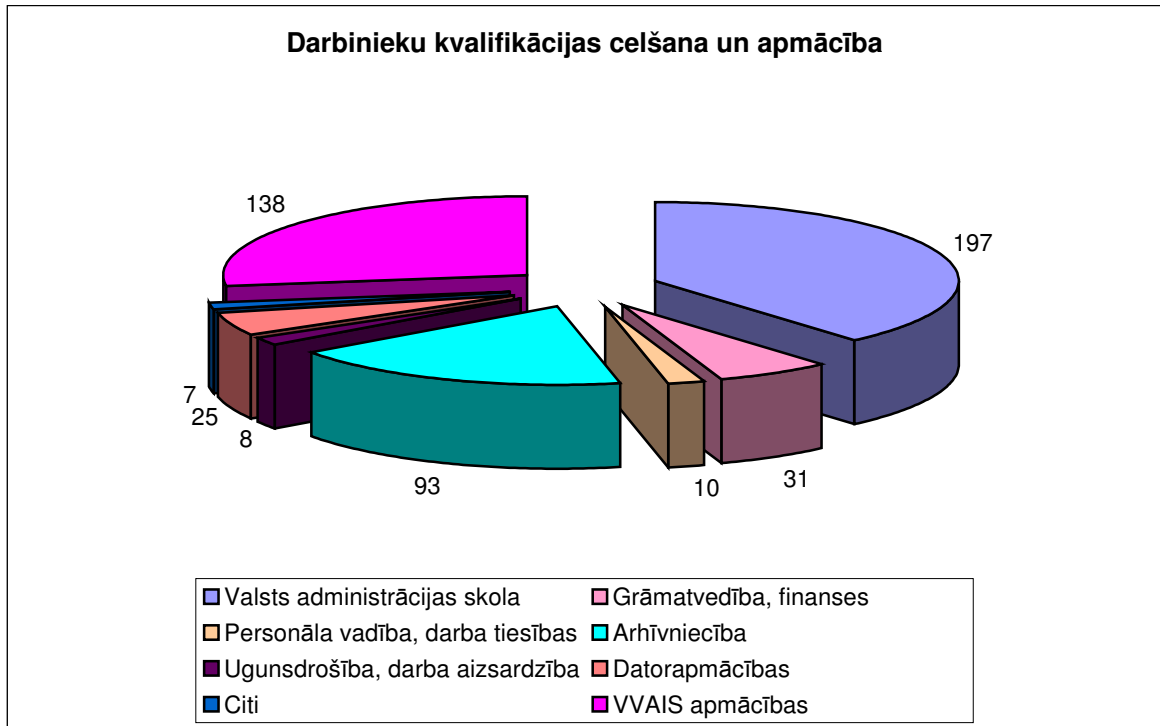
2008.gada pavasarī Rēzeknes Augstskolā notika maģistru studiju programmas *Arhīvniecība* pirmais izlaidums – programmu absolvēja 7 arhīvu darbinieki.

Turpinājās sekmīga sadarbība ar Valsts administrācijas skolu. Valsts administrācijas skolas piedāvātajos mācībuursos piedalījās 197 ierēdņi (85%). Uzsvārs mācību piedāvājumā ierēdņiem 2008.gadā bija likts uz mācībām, kas veicināja ierēdņu profesionālo kompetenču attīstību: *Elektronisko dokumentu pārvaldība*, *Dokumentu pārvaldība* – 27 ierēdņi (14%), *Klientu apkalpošanas prasmes*, *Klientorientētā saskarsme* – 22 ierēdņi (11%), *Publiskās pārvaldes pamati* – 13 ierēdņi (7%), kā arī darbinieki piedalījāsursos, kas ietver personālvadību, projektu vadīšanu, normatīvo aktu izstrādi un lēmumu pieņemšanu.

Valsts arhīvu sistēmas iestāžu darbinieki regulāri papildina savas zināšanas arhīvniecībā, lai nodrošinātu sekmīgu un kvalitatīvu arhīviem doto funkciju izpildi.

Projekta VVAIS ietvaros 138 darbinieki apguva kursu *VVAIS lietotāju apmācība*.

Valsts arhīvu sistēmas iestāžu ierēdņi un darbinieki papildināja savas zināšanas arīursos un semināros par aktuāliem arhīvu darba jautājumiem.

Liela nozīme profesionālo zināšanu papildināšanā ir pieredzes un informācijas apmaiņai ar citu valstu institūcijām.

Četri arhīvu darbinieki piedalījās 16. Starptautiskajā arhīvu kongresā, kas notika Malaizijas galvaspilsētā Kualalumpurā un kura tēma bija *Arhīvi, vadība un attīstība: nākotnes sabiedrības kartēšana*. Ar referātu *Arhīvi demokrātisko pārmaiņu laikmetā* uzstājās valsts arhīvu ģenerāldirektors V.Štāls.

11. Sadarbība ar nevalstisko sektoru

Valsts arhīvu sistēmas iestādes sadarbojās gan ar starptautiskajām, gan Latvijas nevalstiskajām organizācijām Latvijā.

Sadarbība ar Somijas, Igaunijas un Polijas profesionālajām arhīvistu biedrībām ir notikusi, piedaloties to rīkotajās jubileju konferencēs un organizējot pieredzes apmaiņas braucienus uz paritātes principiem.

Ar Latvijas nevalstiskajām organizācijām Latvijas arhīvi visintensīvāk ir sadarbojušies ar Latvijas arhīvistu biedrību, it īpaši Arhīvu likumprojekta izstrādē.

Dokumentu popularizēšanas pasākumi ir veikti sadarbībā ar Latvijas Vēstures skolotāju biedrību, Latvijas Tautas frontes muzeju, Restauratoru biedrību. CMDRL piedalījās ar 3 referātiem 8. Baltijas restauratoru triennālē *Saglabāšana un konservācija 21.gs.*

Valsts arhīvu uzraudzībā ir 465 nevalstiskās organizācijas, 218 organizācijām sniegta metodiskā un praktiskā palīdzība dokumentu saglabāšanas, uzskaites un izmantošanas jautājumos.

12. Starptautiskā sadarbība

Svarīgs priekšnoteikums starptautisko projektu realizācijai ir valsts arhīvu dalība starptautiskajās organizācijās.

Valsts arhīvi ir biedri globālajās profesionālajās organizācijās- *Starptautiskā arhīvu padome (ICA)*, *Starptautiskajā televīzijas arhīvu federācija (FIAT-IFTA)* un *Starptautiskā skaņu un audiovizuālo arhīvu asociācija (IASA)* un Eiropas Savienības organizācijās - *Eiropas savienības nacionālo arhīvistu birojs* un *Eiropas arhīvu ekspertu grupa*. Pārskata gadā notika sadarbība ar Igaunijā reģistrēto organizāciju *Baltijas Kultūras Mantojuma Tīkls (BaltHerNet)*.

Ģenerāldirekcija ir noslēgusi 8 sadarbības līgumus ar Krievijas, Ukrainas, Baltkrievijas, Polijas, Lietuvas un Igaunijas arhīvu dienestiem un iestādēm. Noslēgto līgumu ietvaros arhīvi veic dokumentu apzināšanu un iegūst informāciju par ārvalstu arhīvu dienestu darbību.

12.1. Piedalīšanās Eiropas Savienības projektos

2008. gadā Ģenerāldirekcija piedalījās Eiropas Komisijas finansētajā Eiropas arhīvu likumdošanas datu bāzes EURONOMOS izveides projektā. Datubāze ir pieejama tiešsaistē (<http://euronomos.euronomos.org>), un tajā ietilpst visu dalībvalstu arhīvu nozari reglamentējošo ārējo normatīvo aktu teksti un arhīvu darbības normatīvās vides analīze.

Eiropas Komisijas darba grupā *DLM forums* Valsts arhīvu ģenerāldirekcijas speciālisti piedalījās elektronisko dokumentu pārvaldības specifikācijas *MoReq2* izstrādē.

Latvijas arhīvi ir uzsākuši darbību Eiropas Komisijas finansētajā APENET (*Eiropas arhīvu vārteja*) projektā, kas paredz informācijas sagatavošanu par Eiropas Savienības pilsētu vēsturi. Projektu vada Spānijas Nacionālais arhīvs, un projektā sagatavotā informācija būs pieejama Eiropas digitālās bibliotēkas portālā *Europeana* 2011. gadā.

12.2. Krievijas Federācijā esošā Latvijas dokumentārā mantojuma atgūšana

Nodrošināta *Latvijas- Krievijas Starpvaldību komisijas* sarunu darba kārtībā iekļauto jautājumu risināšana. Valsts arhīvu ģenerāldirekcijas pārstāvji piedalījās Latvijas-Krievijas Starpvaldību komisijas Humanitāro jautājumu darba grupas darbā.

Saskaņā ar *Latvijas Krievijas Starpvaldību komisijas* pieņemto lēmumu 2008.g. decembrī notika Latvijas arhīvu ekspertu grupas, kuras sastāvā bija LVVA un ĀM darbinieki, vizīte KF ĀM Vēstures un dokumentācijas departamentā un Krievijas impērijas ārpolitikas arhīvā. Pozitīvi vērtējama tiešā dialoga uzsākšana, tomēr netika iegūta meklētā informācija par LR Ārlietu resora 1940.gadā pārvietotajiem dokumentiem un to iespējamo atrašanās vietu Krievijā. Krievijas pusei iesniegts memorands par Latvijas pusi interesējošiem jautājumiem.

LVVA turpināja arhīva dokumentu izpēti dokumentu pārvietošanas vēsturē, tomēr pagaidām nav atrasti jauni fakti par dokumentu pārvietošanu uz Krieviju, izņemot divu V. Ļeņina parakstītu dokumentu un viena V. Majakovska parakstīta dokumenta oriģinālus, kuri nodoti PSKP CK Marksisma - Ļeninisma institūta Centrālajam arhīvam, bet to kopijas saglabātas LVVA.

No Krievijas Valsts kinofotodokumentu arhīva iegūta filmas *Padomju Latvijas dziesmu svētki* (1948.g.) digitāla kopija, kas tika demonstrēta Dziesmu svētku laikā.

12.3. Dokumentu, kas saistīti ar Latviju un tās iedzīvotājiem, apzināšana un informācijas apmaiņa

2008. gadā Ģenerāldirekcija izsūtīja aicinājumus Starptautiskās arhīvu padomes Eiropas un Āzijas apvienības locekļēm- NVS valstīm apzināt to arhīvos ar Latviju un latviešiem saistītos dokumentus. Aicinājumam par informācijas apmaiņu atsaucās Baltkrievija, Grūzija, Kazahstāna, Uzbekistāna un Ukraina, atsūtot dokumentu sarakstus, kuros fiksētas ar Latviju saistītās organizācijas un cilvēki. 2009.gadā plānota informācijas izvērtēšana, lai pieņemtu lēmumu par dokumentu kopiju iegūšanu.

Atbildot uz Baltkrievijas un Ukrainas informācijas sūtījumiem, LVVA apzināti dokumenti par Baltkrievijas un Ukrainas arhīvus interesējošajām tēmām.

2008. gada janvārī LVVA prezentēja apjomīgā (1134 lpp.) izdevuma *Krišjānis Valdemārs: lietišķā un privātā sarakste 2.* sējumu. Projekta tapšanā intensīva sadarbība norisinājās ar Igaunijas un Krievijas arhīviem, kuri piedalījās dokumentu apzināšanā.

2009. gadā Lietuvā tiks svinēta tās pieminēšanas vēstures avotos tūkstošgade. Šim pasākumam tiek realizēts speciāls projekts - arhīva dokumentu izstādes sagatavošana, kurai dokumentus ir apzinājuši un sagatavojuši arī Latvijas arhīvi.

12.4. Baltijas valstu arhīvu dienestu sadarbības projekti

Reizi gadā pārmaiņus katra Baltijas valsts realizē pieredzes apmaiņas projektus, kuros semināru veidā tiekas un diskutē Latvijas, Lietuvas un Igaunijas arhīvistu. 2008. gadā semināru "Arhīvu pieejamība" organizēja Valsts arhīvu ģenerāldirekcija.

Igaunijas restauratori organizēja 8. Baltijas restauratoru triennāli, kurā Latvijas arhīvu speciālisti nolasīja trīs referātus.

13. Prioritātes nākamajam gadam, galvenie pasākumi

Nemot vērā ekonomisko situāciju un finansējuma samazinājumu 2009. gadam Valsts arhīvu ģenerāldirekcija precizēja darbības prioritātes. Strauji finansējuma ierobežojumi var radīt riskus kvalitatīvu un savlaicīgu pakalpojumu sniegšanā klientiem.

Valsts arhīvu sistēmas iestāžu darbības prioritātes 2009. gadam:

1. Nodrošināt valsts arhīvos esošā dokumentārā mantojuma saglabāšanu un pieejamību. Tiks sasniegti šādi rezultāti:

1.1. nodrošināta valsts arhīvos esošo 19,2 milj. glabājamo vienību saglabāšana un pieejamība;

1.2. nodrošināta valsts pārvaldes optimizācijas un reģionālās reformas rezultātā reorganizēto valsts un apvienoto pašvaldību iestāžu dokumentu pieņemšana- tiks pieņemts 250 000 glabājamo vienību;

1.3. veikta valsts arhīvu sistēmas optimizācija un uzsākta *Valsts vienotās arhīvu informācijas sistēmas* (VVAIS) ieviešana, kas paplašinās dokumentu pieejamību.

2. Veikt dokumentu digitalizāciju, nodrošinot informācijas pieejamību visiem interesentiem. Tiks sasniegti šādi rezultāti:

2.1. digitalizētas un publicētas tīmeklī 450 000 dokumentu lapas ar Viskrievijas tautas skaitīšanas materiāliem un dvēseļu revīziju sarakstiem (projekts *Raduraksti*);

2.2 digitalizētas 5000 kino, foto, video un skaņas dokumentu glabājamās vienības (projekts *TELECINE*).

Valsts arhīvu ģenerāldirektors

V. Štāls